

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je
3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za
Ameriko in druge tuje države 6 K).
— Posamezne številke se prodajajo
po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu
„Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva
ulica. Korožna, reklamacije in in-
serati pa: Upravištvu „Domoljuba“,
— Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 39.

V Ljubljani, dne 25. septembra 1913.

Leto XXVI.

Palača miru v Haagu.

Danes so minuli štirje tedni, kar se je (dne 28. avgusta) otvorila v Haagu na Holandskem palača miru. Tega važnega dogodka, ki boji začetek novim, sporazumu med državami boljšim in ugodnejšim časom, ne smemo prezreti v našem listu. Vreden je, da se ga spominjamo na uvodnem mestu.

Kako je prišlo da palače miru? Nekako pred dvajsetimi leti je začelo nekaj pogumnih, poštenih mož v javnosti po časopisih in shodih razpravljati vprašanje, kam pridemo, če bodo države vsako leto toliko izdale za orožje in vojake. V najboljših letih mora cvet naroda — moška mladina — v vojake. Iznajdujejo se vedno novi topovi, nove puške, nov način trdnjav. Miliarde ljudskega premoženja se nalagajo za vojne namene, zato da bi se ob času vojske tem lažje čim največ ljudi pokončalo in čim hitreje razdirala nasprotniku mesta in sela. Jasno je, da po ti poti, kakor je sedaj vpeljana, ne more biti boljše. Ena država ne more začeti delati drugače; ravno nasprotno: če ena država zviša armado in izboljša orožje, mora tudi druga in tako gre ta strašna reč vedno dalje brez konca. Na Angleškem se je sprožila misel, da najlože prične ruski car, ki ima največjo državo v Evropi, z mislijo, naj bi se oboroževanje polagoma zmanjšalo po vseh državah. Aleksandru III. je bilo to všeč in ko bi ga ne bila prehitela smrt, bi bil tudi že sam stopil v tem oziru na plan. Njegov sin, sedanjí car Nikolaj II., je prevzel očetovo dedščino in je izdal oklic na države, naj pošljejo svoje zastopnike k skupnemu posvetu, kako bi se zmanjšalo vojno breme. Leta 1899. se je izvršil prvi se-

stanek zastopnikov vseh znamenitejših držav. Za kraj zborovanja se je izbral Haag na Holandskem, ker je holandska država izven vseh evropskih sporov. Dne 29. julija leta 1899. se je izvolilo stalno razsodišče, ki naj bi razsojalo v sporih med državami, ako se obrnejo nanj.

Amerikanski milijonar Andrej Carnegie je leta 1903. dal holandski vladi na razpolago poldrug milijon dolarjev (7.500.000 kron) v ta namen, da sezida v Haagu palačo, kjer naj bi vedno zborovali zastopniki držav in kjer naj bi imelo svoj sedež razsodišče. Holandska vlada je ponudbo hvaležno sprejela. Kupila je 5 ha zemljišča od kraljevega parka; sestavil se je poseben odbor, ki mu je bil na čelu minister Karnebeek in letos je bila sijajna palača dozidana. Vse večje države so prispevale. Norveška in Švedska je darovala granit, ki se na njem dvigajo stene iz rudeče opeke; Danska je dala vodnjak na sredi vrta; Laška marmor za hodnike, haško mesto marmor za velike stopnice; zemljišče in sedem velikih oken na stopnišču je darovala holandska vlada, Angleška slikano steklo, ki prihaja skozenj svetloba v veliko dvorano, Francoska eno veliko sliko in slike preproge (gobelin) za malo dvorano. Ruski car je dal krasno vazo iz jaspida, ki stoji v predsobi, Ogrí šest dragocenih vaz, Avstrija šest svetilnikov, Zedinjene države več mramornih in bronastih kipov, Brazilija dragoce-nega lesa, ki je z njim obita posveto-valnica, San Salvador les za tajnikovo pisarno, Haiti tudi les, ravnotako holandske kolonije. Turek je poslal eno preprogo za na tla, Avstralija pisalno mizo za predsednikovo sobo, Rumunija štiri preproge, Švica zvon za veliki stolp, Belgija krasna jeklena vrata, glavna vrata pa Nemčija.

V palači sta dve dvorani; večja ima prostora za 200 oseb, ki imajo svoje pisalne mize. Vseh vlad na svetu, ki naj bi se udeleževale posvetov, se šteje 47. Če pošljejo tudi po štiri zastopnike, bo še prostora. Manjša dvorana je za manjše posvete. Več oseb je določenih za knjižnico, kjer se zbirajo vse knjige in časopisi celega sveta, ki se morejo rabiti, ko gre za razoroževanje. Poleg tega so seveda še razne pisarne in drugi potrebni prostori.

Leta 1915. ima biti prihodnja svetovna konferenca v Haagu. Politično obnebje je oblačno. Ravno kar se je končala krvava vojska na Balkanu; ob nji se je oboroževanje po posamnih državah le še bolj razvilo. Nemec in Francoz sta že zvišala svoji armadi; naša država tudi pripravlja nove izdatke za vojne namene. Vendar pa nikar ne obupajmo! Misel na razoroževanje je sprožena, razsodišče je izvoljeno, palača miru stoji. Že to, da se bodo zastopniki držav sestajali, nam daje tolažljivo nado za bodočnost. Nazadnje bodo morali vendar spoznati državni-ki, da je tak oborožen mir, kakršen je sedaj, neznosen in bodo morali skrbeti, da se vojno breme narodom olajša. Vsi spori naj bi se predložili razsodišču in državam, ki bi tega ne hotele storiti, naj bi se po skupnem sklepu ukrenilo, da ne dobe denarja za vojsko na posodo.

Enega bo pa še treba — in sicer — oživilnega krščanskega duha med državami. Vrniti se mora zopet med narode prepričanje, da smo Očeta enega sinovi, ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi. Potem bo imela palača miru svoj pomen in šele potem bo dosegla svoj plemeniti namen, ki je bila sezidana v njegovo doseg. Sebičnosti blesteči marmor haaške palače ne bo premagal. Zato je treba drugih, močnejših sred-

stev, ki meče srca in ogreva duše. Teh pa nima nihče, razen Održenika, kralja miru.

Liberalna lumparija.

Da je gospodarstvo liberalnih denarnih zavodov in podjetij skrajno slabo, je že slehernemu človeku v deželi znano. Počasi so izpraznili vse svoje kase, v katerih zija danes velika praznina in vlada nepopisna suša. Da odvrnejo liberalci pozornost javnosti od praznih blagajn svojih slabo stoječih denarnih zavodov in podjetij, so začeli ostudno in nesramno lagati in obrekovati naše gospodarske naprave in denarne zavode. Zlasti so na piko vzeli »Ljudsko posojilnico«, ki je danes po svojem krasnem napredku in vsled jamstva dežele Kranjske za njene vloge najvarnejši in najvplivnejši denarni zavod ne samo na Kranjskem, ampak sploh po celem Slovenskem. Ravno to posebno boli liberalce, ki so se z neko satansko zlobnostjo vrgli na Ljudsko posojilnico, o kateri trosijo najnesramnejše laži in najgrša obrekovanja. Kar so liberalni denarni zavodi sami zagrešili, to podtikajo našim denarnim zavodom in gospodarskim podjetjem. Da bi liberalne lumparije več izdale, so potegnili v to zadevo tudi deželnega glavarja in knezoškofa ljubljanskega. O deželnem glavarju se lažejo, da je svoj delež pri »Ljudski posojilnici« odpovedal. Resnica pa je, da ima deželni glavar pri »Ljudski posojilnici« več zadržanih deležev, od katerih ni nobenega odpovedal. Deželni glavar je in ostane zvest član »Ljudske posojilnice«, kakor je bil dosedaj. Mogoče bo pa res, da pri liberalnih denarnih zavodih gospodje odpovedujejo deleže, ker jim ne zaupajo?

O ljubljanskem knezoškofu se lažejo, da ima pri »Ljudski posojilnici« 900.000 K izposojenega denarja, za katerega ni nobenega pokritja.

To je nesramna laž. Knezoškof ljubljanski ima pri »Ljudski posojilnici« samo 70.000 K (sedemdeset tisoč kron) posojila, katero je povsem varno in se tudi obresti točno odrajujejo.

Lažejo se liberalci o tvrdki Pollak, ki je ne samo na Kranjskem, temveč tudi v Avstriji in celo na svetovnem trgu poznana kot najzanesljivejša in najboljša tvrdka v svoji stroki. Pod dobrim vodstvom krasno uspevajoče podjetje ima pri »Ljudski posojilnici« sorazmerno majhno posojilo, katero je večkratno pokrito. Varnost je tako velika in sigurna, da bi bilo le želeto, da bi bila Ljubljanska kreditna banka pri vseh svojih posojilih tako varna, kar pa žal ni.

Istotako je tvrdka Zabret dobro prospevajoče domače podjetje, katere kredit pri »Ljudski posojilnici« je povsem varno vknjižen, in ne bili bi nevoščljivi Ljubljanski kreditni banki, če bi bila za svoj kredit pri oljarni v Medvodah tako zavarovana.

Nasprotno bo pa res, da liberalni denarni zavodi niso kriti za dana posojila. Treba se je le malo ozreti okoli in vsiljuje se nam vprašanje, kje ima »Kmetiska posojilnica« kritje za dva milijona kron, katere je posodila na robu stoječi »Zvezi sloven-

skih zadrug«? Kje imata Kmetiska posojilnica in Ljubljanska kreditna banka varnost za stotisoče, katere sta posodili Trgovski obrtni kreditni zadrugi v Gorici, ki je sedaj v likvidaciji in stoji pred polomom?

Vprašamo Ljubljansko kreditno banko, kako varnost ima za one milijone, ki jih je dala v Bosno? Kako varnost ima Ljubljanska kreditna banka za milijonsko posojilo, katero je dala na osebni kredit g. Knezu za nakup nekega posestva na Češkem?

Istotako si usojamo vprašati Mestno hranilnico ljubljansko, da nam pove, kako plodonosno ima naložene svoje denarje v Narodnem domu in hotelu Tivoli, o katerih je znano, da prav nič ne nesejo in ne dobiva mestna hranilnica ljubljanska nikakih obresti od naloženih stotisočev. Kako varnost ima Mestna hranilnica ljubljanska, ki se imenuje pupilarno varni zavod, za svoje pri Ljubljanski kreditni banki naložene milijone, katerih iz znanih razlogov dvigniti sploh ne more?

To zadostuj za enkrat, navedli bode mo drugič še lepše cvetke iz liberalnega denarnega gospodarstva.

Liberalci naj le še nadalje obrekujejo naše denarne zavode. Istina ostane, kar liberalce najbolj boli, da je v »Ljudski posojilnici« najbolj varno naložen denar. Dežela Kranjska jamči z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo za ves v »Ljudski posojilnici« naloženi denar. Potemtakem je denar v »Ljudski posojilnici« varnejše naložen, nego v Mestni hranilnici ljubljanski, o drugih liberalnih denarnih zavodih niti ne govorimo.

Medtem ko jamči za vloge pri Mestni hranilnici samo mesto ljubljansko, jamči za ves pri »Ljudski posojilnici« naloženi denar cela kranjska dežela, torej tudi mesto Ljubljana z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo, tako da je vsaka izguba izključena in dobi v najkrajšem času vsak vlagatelj svojo vlogo do zadnjega vinarja izplačano od dežele Kranjske, tako da se niti en vinar izgubiti ne more.

Nauk iz te umazane, nesramne in satansko zlobne gonje pa je: Ne zaupaj in ne verjemi nikdar in nikoli liberalnim listom in liberalnim rokovnjačem, ker lažejo huje kakor cigani.

Političen pregled

Avstrijski fabrikantje in naša zunanja politika.

Dne 15. septembra je bil v Ustjah na Češkem velik shod in zborovanje avstrijskih veletrgovcev in tovarnarjev. Na zborovanju so izjavili, naj začne naša država drugačno politiko, drugače bomo prišli na kant. Naši vodilni možje na Dunaju, ki vodijo našo politiko, so namreč skregani skoro z vsemi državami. Zato pa čuti to jezo v veliki meri naša trgovina in obrt. Kamor pride naše blago in naš trgovec, mu povsod vrata pred nosom zapirajo. Zato pa

vlada v Avstriji taka mizerija. Ni ne dela ne kruha! Ljudje pa v Ameriko. Kdaj bodo ti avstrijski grofje odprli oči?

Še Nemci v nemški državi ne marajo za nas.

V Avstriji imajo prvo besedo Nemci, dasi jih je veliko manj kakor Slovani. Kamorkoli prideš, vse najvišje in vplivne službe so v njihovih rokah. Zakaj tako? Zato ker smo Avstrijci zvezani z nemško državo in zato, da se ji ne zamerimo, je treba seveda avstrijske Nemce vedno na prve stole in sedeže posajati, Slovane pa zmiraj nazaj potiskati. Zato ni pri nas nikoli miru in se narodi zmeraj med seboj lasajo in preklajo. No zadnji časi so pa pokazali, kako lepe zaveznike imamo v nemški državi. Nemški listi odkrito pišejo, da bo Avstrija tako kmalu razpadla, da je naša država »živ mrlič«, s katerim je najbolje, da nimajo ničesar opraviti in da niso osli, da bi se z nami vezali, ki smo obsojeni na razpad. Če ne bodo te besede izmodrile naših državnikov, da bodo uvideli, da so samo Slovani zares odkriti prijatelji Avstrije, potem ne pomaga več nobeno zdravilo.

Bulgari in Turki so sklenili mir.

Turki in Bulgari so podpisali dne 17. septembra v Carigradu mir in tako so balkanske vojske, ki so trajale par dni manj kakor eno leto, končane. Najmanj so dobili Bulgari. Turki so jim sedaj nazadnje vzeli skoro več zemlje, kakor meri Kranjska dežela, blizu 10.000 kvadratnih kilometrov. Med drugim so izgubili Bulgari tudi najlepša mesta, kakor: Odrin, Lozengrad, Dimotiko itd. Nesrečna usoda Bulgarske pa priča, da mora biti narod ne samo hraber, junaški, ampak tudi pameten in prebrisan, drugače ne izda nobeno junaštvo ničesar. Ako bi bili bulgarski državniki nekoliko bolj pametni, in se s svojimi zavezniki mirno pobotali, bi bili danes prvi na Balkanu, tako pa so zadnji kljub ogromnim žrtvam na ljudeh in blagu.

Lahom v Tripolisu se slabo godi.

Iz Bengazija v Tripolisu poročajo: Dne 16. septembra so italijanske čete pod poveljstvom generala Torellija prodirale proti vstašem, ki so se v znatni moči zbrali v dolini Tecniz. Po trdovratnem uporu so bili vstaši prisiljeni se v neredu umakniti. V boju je našel junaško smrt general Torelli, ki se je nahajal v prvi vrsti, razen tega 2 častniki in 28 mož. Trije častniki in 70 mož, med temi 19 Italijanov, je bilo ranjenih. Vstaši so imeli velike izgube, med njimi več uglednih poglavarjev. Kakor se vidi, Lah Tripolčanov še zdaj niso ukrotili in bodo imeli z njimi še marsikake sitnosti.

Srbi in Albanci.

Na Balkanu se zopet nekaj pripravlja. Albanci se oborožujejo, da bi napadli obmejne kraje proti Črnigori in Srbiji in jim vzeli nekaj mestnih kra-

jev, ki jih imajo za svoje. Posebno hudi so Malisori, albanski rod, ki pride pod Črnogoro. Pravijo, da je okoli Skadra zbranih že 10.000 Albancev, da vpadejo v Črnogoro. Črnogorski vojaki so že odšli na mejo, da se udarijo. Zelo dobro so utrdili mesto Tuzi, kjer mislijo, da bodo Albanci začeli napad. No, Albancem se ne bo posebno dobro godilo, če pridejo v črnogorske in srbske pesti.

Listek

V deveti deželi.

Iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M. (Dalje.)

Točno ob dvanajstih se je prikazal nek svečenik in dal neko znamenje, nakar nam je častnik od straže z znamenji oznanil, da nas pričakujejo. Odšli smo kolikor se je dalo pogumno, le Alfonzu je bilo brati njegov presilni strah z obraza. V malo trenutkih smo bili z dvora in gledali po širnem morju človeških obrazov, ki so polnili veliki osrednji tempelj. Vsi so napenjali oči, da bi vsaj za trenutek videli skrivnostne tujce, ki so zagrešili tako bogoskrunstvo, prve tujce, ki so stopili na zuvendsko zemljo, kar njihova zgodovina pomni.

Pri našem prihodu se je vzdignilo glasno šumenje med ogromno zbrano množico, da je odmevalo izpod velike kupole, na njihovih obrazih pa se je prikazala vidna rdečica razburjenja, liki rožnati sij na bledem oblaku. Mi pa smo mirno stopali po ozki poti, vsekani skoz osrčje te goste človeške množice, dokler nismo obstali na bronastem tlaku na vzhodni strani osrednjega oltarja. Kakih trideset čevljev okoli zlatokrilih postav je bil ves prostor z vrvmi odločen in množice so stale zunaj teh vrvi. Znotraj pa je stal krog belooblečenih svečnikov z dolgimi zlatimi trobentami v roki, neposredno pred nami pa naš prijatelj veliki svečenik Agon, s svojo čudno čepico na glavi. On je imel edini med vsemi navzočimi glavo pokrito.

Ustavili smo se na bronastem tlaku, ne da bi vedeli ali slutili, kaj je bilo spodaj za nas pripravljeno; vzlic temu pa sem jaz začel nek čuden šum ali sikajoč glas, ki je očitno izhajal izpod tal, ki pa si ga nisem mogel raztolmačiti. Nato je nastala splošna tišina in ozrl sem se naokrog, da bi videl, jeli sta tudi kraljici Soraja in Nilepta v bližini; a ni jih bilo nikjer. Na naši desni strani pa je bil prazen prostor, o katerem sem uganil, da je bil zanje pripravljen.

Čakali smo in zdajci se oglasi daljnja trobenta, očitno visoko gori izpod kupole. Nato je iznova završalo med množico in prikazali sta se kraljici, ki sta stopali druga poleg druge. Za njima je bilo nekaj dvorjanikov,

med katerimi sem spoznal velikaša Nasto, za njimi pa telesna straža kakih petdeset mož. Te poslednje sem bil silno vesel videti. Kmalu so se vsi razpostavili po svojih mestih; kraljici spredaj, plemenitaši na desni in levi, straža pa v dvojnem polukrogu za njimi.

Zopet je nastala tišina in Nilepta se je ozrla kvišku in najine oči so se srečale; dozdevalo se mi je, da ima njen pogled nek pomen in tako sem jo še pozorneje motril. Od mene se ji je pogled pomikal do bronastega tlaka, na kojega robu smo ravno stali. Nato je sledilo rahlo, malone nevidno gibanje glave v stran. Tega nisem razumel in ona ga je ponovila. Tedaj sem uganil, da je hotela reči, da bi se umaknili z bronastega tlaka. Še en pogled in bil sem si svest, da je za nas nevarno, če stojimo na tistem tlaku.

Vojnovič je stal na eni strani, Umslopogas pa na drugi strani mene, in med tem, ko sem imel oči naravnost predse uprte, sem jima zašepetal najprej v zuluškem, potem pa v angleškem jeziku, da bi se palec za palec umaknili nazaj, dokler ne bi dospeli do mramornatih tal. Vci novič je zašepetal to dalje Tomiču in Alfonzu, in počasi, sila počasi smo se pomikali nazaj, tako počasi, na razen Nilepte in Soraje, ki sta videli vse, nihče drugi niti opazil ni ničesar. Nato sem se zopet ozrl na Nilepto in sem opazil, da je s skoraj nevidnim prikimanjem odobraval naš čin.

Ves ta čas so bile Agonove oči obrnjene proti altarju, kakor da bi bil molil. Izenada je povdignil svoje dolge roke in začel s svečanim, odmevačim glasom peti neko pesem. Nočem navajati njene vsebine, le toliko naj povem, da je bila nekak slavospev in molitev solca in je bila prav lepa.

Ko je končal, se je čez nekaj trenutkov ozrl gor proti valjasti odprtini vrh kupole ter rekel na glas:

»O solnce, stopi dol na svoj oltar!«

Pri teh besedah se je zgodilo nekaj navidezno čudnega in lepega. Z višav je zasvetil sijajen žarek solčne svetlobe ter prodril mrak liki meč. Zadel je na zaprte cvetlične oltarjeve liste, jih obsijal od vrha do tal in nato se je orjaška zlata roža odprla kakor pod vplivom njegove svetlobe. Počasi so se odpirali veliki listi in ko so se naposled popolnoma razganili, se je sredi njih prikazal zlati oltar, na katerem gori večni ogenj. Tedaj so svečeniki glasno zatrobili, izmed množice pa so se vzdignili glasovi slave, ki so udarjali ob visoko kupolo ter odmevali od mramornatih sten.

Sedaj, ko je bil veliki cvetlični oltar odprt, je solčna svetloba padla na plamen svetega ognja ter ga potlačila; sesedel se je, vzplapolal ter izginil v votle prostore, odkoder je prišel. Ko je izginil, so se vnovič oglašile trobente in iznova je veliki svečenik povzdignil svoje roke ter zaklical na ves glas:

»Darujemo ti, o solnce!«

Zopet so se moje oči vjele z Nileptinimi; pogledala je na bronasta tla.

»Pozor!« sem rekel na glas; komaj sem izrekel to besedo, sem videl Agona, kako se je sklonil naprej in dotaknil neke reči na oltarju. Pri tem njegovem dotiklaju je veliko morje obrazov okrog nas zardelo in iznova prebledelo in začulo se je globoko dihanje kot velikanski vzdih. Nilepta se je sklonila naprej in si nehote zakrila oči z rokami. Soraja se je obrnila ter zašepetala nekaj častniku kraljevske telesne straže. Tedaj se je pa začul strašen hreščeč glas in ves bronasti tlak se je pogreznil pred našimi nogami, na njegovem mestu pa se je iznenada prikazal gladek mramornat navpičen rov, ki se je končeval v velikanski goreči peči pod oltarjem, ki je bila tako velika in tako vroča, da bi se v njej lahko razbelil zadnji del velike bojne ladje.

Z glasnim krikom od groze smo skočili nazaj vsi, razen nesrečnega Alfonza, ki je bil kakor okamenel od strahu in bi bil padel v ognjeno peč, da ga ne bi bil Vojnovič zagrabil s svojo krepko roko ter ga izvlekel iz rova, v katerega se je že pogrezal.

Kakor bi trenil, je nastal grozovit vrišč. Mi štirje smo stopili skupaj s hrbtom proti hrbtu, Alfonz pa je kakor nor skakal okrog našega malega kroga skušajoč najti zavetja pod našimi nogami. Vsi smo imeli svoje revolverje — puške so nam uljudno odvzeli, ko smo odhajali iz palače — pa seve ti ljudje niso vedeli, kaj je revolver. Umslopogas je kajpada imel svojo veliko sekuro pri sebi, ki mu je niso skušali odvzeti, in jo je vihtel visoko nad glavo, klicajoč svoj bučni zuluški bojni krik, da se je razlegalo po svetišču. V naslednjem trenutku so svečeniki, ko so spoznali, da se jim je načrt izjalovil, potegnili izpod halj meče ter se vrgli nad nas. V tem nevarnem slučaju sem izprevidel, da moramo gibati roke, sicer bomo izgubljeni, in ko je že prvi izmed njih skočil nad nas, sem mu poslal svinčenko v telo, da se je zgrudil prav na rob rova ter se naposled z divjim krikom zvalil v ognjeno žrelo, ki je bilo za nas pripravljeno.

Bodisi vsled njegovega krika, bodisi vsled zanje strašnega strelskega poka ali iz drugega vzroka se je zgodilo, da so se svečeniki osupli in prestrašeni ustavili. Preden pa so imeli časa nas zopet napasti, je Soraja nekaj zaklicala in kakor bi trenil so nas obdali dvorjaniki in kraljeva telesna straža ter nas vzeli v svojo sredo. Svečeniki so še vedno omahovali, ljudstvo pa je stalo kakor pribito od osuplosti in se ni nagnilo niti na eno niti na drugo stran.

Poslednji krik gorečega svečenika je utihnil, ogenj ga je končal in smrtna tišina je zavladala.

(Dalje prih.)

Dom in svet.

Umrli duhovnika. V nedeljo, dne 21. t. m., okoli 11. ure ponoči je umrl g. duhovni svetnik Ignacij Šalehar, župnik v pokoju, živeč kot kurat v cesar Franc Jožefovem azilu v Ljubljani. Pokojnik je bil rojen v Št. Rupertu na Dolenskem dne 13. oktobra leta 1841. in v mašnika posvečen dne 31. julija l. 1871. Leta 1905. je stopil v stalni pokoj, ki ga je deloma preživel v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji, deloma v cesar Franc Jožefovem azilu v Ljubljani. Tu ga je v novembru leta 1912. zadela kap. V tej bolezni je mnogo pa bogu vdano trpel. — Dne 22. septembra je pa umrl v Ribnici dekan in častni kanonik g. Franc Dolinar. Pokopali so ga v sredo dopoldne ob velikanski udeležbi ljudstva.

Iz seje deželne odbora z dne 20. septembra 1913. Za gospodinjstvo šolo v Šmihelu pri Novem mestu se podelijo ustanove 12 gojenkam in sprejme ena plačujoča gojenka. — V zimski sezoni 1913/14 se priredijo sledeči gospodinjstvi tečaji, in sicer od 13. oktobra do 6. decembra na Bledu, v Ambrusu, Št. Vidu pri Vipavi, Št. Vidu pri Ljubljani; od 9. decembra do 7. februarja v Šmartnem pri Litiji, Radomljah, Moravčah in Cerknici; od 9. februarja do Velike noči pa v Krškem, Zgornjem Tuhinju, Moravčah in Ribnici. — Za nadaljno izobrazbo za pouk v gospodinjstvu se pošlje učiteljica Josipina Primožič in Ivanka Čepin na gospodinjstvo šolo v Marijanišču. — V času od 13. oktobra do 17. januarja se priredi v Kočevju tečaj za prvo pomoč pri nesrečah pri živini. V tečaj se sprejme 12 prosilcev, katerim se dovoli vsakemu po 20 K podpore. — Odobrita se zakonska načrta o zgradbi vodovoda za Stari trg in okolico pri Črnomlju in za uravnavo hudournikov Belca, Suha in Slamnica ter se predložita deželnemu zboru. Za avstro-ogrsko šolo v Aleksandriji, katero vodijo slovenske šolske sestre in v katero pohaja tudi veliko slovenskih otrok, se dovoli 200 kron podpore.

Posedni tečaji za strojezanstvo, elektrotehniko in za opravnike parnih kotlov na ljubljanski c. kr. drž. obrtni šoli se prične z mesecem oktobrom. Vrše se v večernih urah, in sicer od 6. do 8. ure. Prva dva tečaja imata po 6 ur na teden in trajata do 30. aprila; tečaj za opravnike parnih kotlov se vrši tri ure na teden in traja štiri mesece. Vpisnina za vsak tečaj znaša 2 K, drugih stroškov ni nikakih. Za udeležnike teh tečajev, ki si žele izpolniti svoje znanje v nemščini in računstvu, bode pouk v teh dveh predmetih po 2 uri na teden. Vpisovanje v označene kurze se vrši v nedeljo, dne 28. t. m., dopoldne od 9. do 12. ure. Tečaji se vrše samo tedaj, če se zgleda zadostno število udeležnikov.

Avtomobil Novo mesto—Krško prične s 1. oktobrom t. l. voziti.

Vinska letina. Vinska letina v sodnem okraju Vipava bo glede množine in kakovosti precej dobra. Veletržci z vinom, zlasti nižjeavstrijski, so sklenili že precej kupčij za mošt, oziroma vino. Cene se sučejo od 28 do 32 kron za hl.

Splošna trgateg se prične prihodnji teden in bo grozdje do tedaj povečini dozorelo.

Politični shodi na Notranjskem. Dva shoda je priredila dne 14. t. m. »Kmečka zveza za bistrški okraj«, in sicer dopoldne v Vrbovem pri Jablanici, popoldne v Trnovem. Na obeh shodih je poročal dež. in drž. poslanec dr. Ig. Žitnik, predsedoval je načelnik zveze g. Jenko.

Jeleni v Jelovci na Gorenjskem. Pretekli petek se je podal gospod Ant. Debelak v spremstvu svojega brata Rud. Resmana na lov v Kroparsko goro. Mladoletni g. Anton Debelak in njegov brat Rudolf Resman sta šla na planino Vodice; kar naenkrat opazi osemletni Rudolf dva krasna jelena in pravi Tonetu: »Poglej dve srni!« Ta izproži puško na krasnega jelena, kateri je tehtal 148 kg, drugi jelen pa je ušel. Ko bi bil imel kroglo, bi bil še drugega lahko, a za šrot je bilo predaleč. Prišel jim je ravno prav, ker so drugi dan imeli cerkveno žegnanje in so vsega prodali po 1 K kg, pa ga je še zmanjkalo. Drugi dan so se zopet podali v Kroparsko goro nad drugega jelena, a je šel v cesarske gozde in so ga slišali, kako je tulil, ker mu je bilo dolgčas po padlem bratu.

Zagonetna smrt 83 letnega starčka. Istrski vlak je v bližini Milj pri Trstu povozil nekega starčka in ga dobesedno prerezal na dva dela. V razmesarjenem trupu so spoznali pozneje 83 letnega starčka Ivana Brajnika iz Farneja. Policijski komisariat v Miljah je pričel takoj po lokalnem ogledu dvomiti, da bi šlo tu za samoumor ali nezgodo, in je odredil zato obširne poizvedbe. Preiskava je popolnoma uspela. Dognalo se je namreč, da gre tu za grozen zločin, da je bil sivolasi starček umorjen in da so morilci Brajnikovo truplo le raditega položili na železniški tir, da bi izginili vsi sledovi zločina. Voditelj policijskega komisariata v Miljah, policijski adjunkt Mrak, je dal takoj aretirati pokojnikova sinova. Zverinska sinova sta umorila svojega starega očeta zgolj iz dobičkaželjnih vzrokov. Aretirana sinova pokojnega Brajnika zanikavata dosedaj še vsako krivdo.

Letošnja vinska letina na Hrvaškem bo vsled ugodnega vremena v zadnjem času glede kakovosti dokaj dobra. Kmečki mošt bo imel 13 do 16 odstotkov sladkorja, na veleposestvih pa 16 do 20 odstotkov. Kvantitativno bo pridelek za 20 do 30 odstotkov manjši nego lanski. Kar se tiče cen, so doslej nekatera veleposestva stavila ponudbo po 33 do 35 kron za hl mošta takoj izpod stiskalnice.

Štrašna toča na Hrvaškem. Toča, ki je dne 18. t. m. zvečer tolkla krog Siska in Petrinje, je vse opustošila, da je v mestu in na polju videti, kakor bi se bila skozi valila sikna, vse uničujoča vojska. Petrinjski župan Šimunić in veletržec Gavrilović, ki ju je toča zatekla na izprehodu, sta bila težko ranjena na glavi, ker je padala pest debela toča. Škoda na polju, hišah in brzojav-

nih žicah se ceni na 2 in pol milijona kron. V Sisku in Petrinji potrebujejo za pokritje streh krog 8 milijonov komadov opeke. Steklena streha na kolo-dvoru v Sisku in vsa okna so razbita, istotako okna železniških voz. Naslednji dan, to je 19. t. m., je enaka vihra divjala nad Zagrebom in okolico. Vinogradi, polja in vrtovi so uničeni. Mnogo streh je poškodovanih, dasi je toča padala le pet minut. Vihar je ruval ogromna drevesa. Tako je s koreninami izrul 200 letno drevo pred univerzo. Enake vesti o strašnem neurju prihajajo tudi iz notranjosti dežele. V Bukovcu je vihar odnašal strehe 20—30 m daleč. Telefonske zveze so prekinjene. Škoda je ogromna.

Reškim Slovencem in Slovenkam. Dolgo smo si želeli slovenskega duhovnika in slovenske službe božje. Nobeden se ni brigal za zapuščene reške Slovence, ampak bili so prepuščeni samim sebi. Konečno se je pa našel slovenski duhovnik, kateri je pripravljen, da reškim Slovencem oznanjuje besedo božjo v našem materinem jeziku. Ta gospod je vojaški superior gosp. Kokalj, znan kot jako dober govornik. Tudi za cerkev se je poskrbelo in so nam to odstopili oc. kapucini. Torej cerkev in duhovnika imamo, ali s tem pa še ni vse storjeno. Potrebno je, da zahtevamo od cerkvene oblasti, da nam ga prizna. Da pa moremo mi to zahtevati, je potrebno, da se vsi Slovenci in Slovenke podpišejo, da vemo, koliko nas je in da cerkvena oblast spozna potrebo lastnega dušnega pastirja. Da pa moremo vse to doseči, zato nam je treba navdušenih agitatorjev, kateri bodo šli od Slovenca do Slovenca in nabirali podpise, obenem bode pa vsak tudi izrekel željo, kdaj naj bi bila naša služba božja. Oni poverjeniki, kateri so pripravljeni se žrtvovati za dobro stvar, naj se obrnejo na naslov: Uredništvo »Domoljuba«, Ljubljana, Katoliška tiskarna, in dobili bodo takoj nabiralne pole, katere morajo pa najpozneje do 20. oktobra že biti z nabranimi podpisi v rokah uredništva, da se more takoj cela stvar urediti. Prva slovenska služba božja bode prvo nedeljo v mesecu novembru. Vsako soboto in nedeljo se bode tudi slovensko spovedovalo. Kdaj bo služba božja, to se bode naznanilo v časopisih in tudi na vratih kapucinske cerkve. — Torej reški Slovenci na delo! Vsak naročnik »Domoljuba« naj bode agitator, da tako zberemo kolikor mogoče veliko podpisov. Čim več bode podpisov, tem večji bode uspeh. Domoljubovci, vsi na delo!

Narod beži v Ameriko. Od 1. aprila do zadnjega avgusta, odkar je nastopila v Ljubljani državna policija, ki ima kontrolo nad prodajo vozniških kart v Ameriko, je kupilo samo pri ljubljanskih izseljenjskih agentih vozne karte 5800 oseb. To je najvišje število v tako kratkem času petih mesecev, odkar hodijo naši ljudje v Ameriko. To ni več izseljevanje, to je beg naroda v Ameriko.

Grozna otrokova smrt. V ulici Molin a vento v Trstu je pritisnil v sredo neki voz 6 let staro Ano Kobalovo, ki so jo bili poslali od doma k peku po kruh, tako nesrečno ob zid, da je kmalu

nato umrla. Neprevidnega voznika, ki se ni brigal za po cesti tekoče dekletce, so zaprli.

Dandanes vse ponarejajo. Tekom prvega letošnjega polletja je bilo v Trstu toženih 168 trgovcev in prodajalcev jestvin radi kvarjenja živil. Od teh 168 osumljenih grešnikov jih je bilo res obsojenih 154, in sicer jim je bila priznana najmanjša globa 5 K, ali pa večja kazen do osem dni zapora.

Nesreča ne počiva. V Nici na Laškem so se trije vozovi električne železnice prevrnili v globok, z blatom napolnjen jarek. Dvanajst oseb je bilo ubitih, 30 ranjenih.

V spanju se je izdal. Dne 16. t. m. zvečer ob 7. uri je dobil v Celju neki policaj na travniku spečega nekega 32letnega voznika-hlapca Rudolf Heiniserja. Policaj ga je močno stresel, nakar je Heiniser v sanjah zavpil: »Bom že vse povrnill!« Ko je policaj zahteval pojasnila, je Heiniser priznal, da je svojemu gospodarju Ringhoferju v Reichenau na Nižjem Avstrijskem ponemiril 150 kron denarja, ki ga je kasiral za pivo.

Alkohol dela iz ljudi — zverine. 30-letni kmečki sin Nikolaj Vuča v Prevršcu v kostanjeviškem okraju je bil grd pijanec. Dne 15. t. m. je zopet prišel domov in začel groziti materi, ki mu je ušla na dvorišče. Tu jo je dohitel, vrgel na tla in jo začel daviti. Na pomoč je prihitel oče z motiko in sina ubil. Nesrečnega očeta so zaprli. — Dne 15. septembra si je končal v Idriji življenje 61letni vpokojeni rudar Franc Kanduč. Po zdravniški izjavi je storil to v duševni zmedenosti vsled alkohola. — Neki Vlah v Cirkvenici v Primorju je v svoji pijanosti vedno grdo delal s svojo ženo. Te dni je zopet pijan prilomastil domov in se začel prepirati z ženo. Kmalu je pa zagrabil sekuro in ženi odsekal glavo. Po zločinu je pobegnil in ga še niso našli.

Tihotapci še živijo. Po Trstu se puši posebno mnogo vtihotapljenega inozemskega tobaka, s čemur je zelo oškodovana avstrijska država. Tuji tobak pušijo ali zasebniki, ki so si ga oskrbeli sami, so pa tudi trgovci v Trstu, ki tržijo s tujimi nezacarinjenimi cigaretami. Tako je pred mesecem zaprla policija nekega Canarutta, ki je oškodovala avstrijsko finančo na tak način za okroglih 120.000 kron, in pred kratkim pomorščaka Medanicha, ki ga tudi sumijo, da je imel za kakih 5000 K prometa.

To je junak! Telovadec Rajčević je dosegel v Buenos-Aires veliko slavo. Orjaški moč, ki ima slonovo moč, je premagal samega sebe. Dvignil je namreč s tal in zapored petkrat v zrak nad glavo ročke, težke 153 kilogramov. Tak orjak pač ne pride kmalu zopet.

266 milijonov kron škode v Galiciji. Uradno se poroča, da so napravile letošnje povodnji in deževje v Galiciji 266 milijonov škode, in sicer na polju 210, na cestah 15 milijonov, ostanek pa odpade na poškodovana poslopja, vtopljeno živino in na druga opustošenja.

Najhitrejši »ptič«. Zračni letalec Gollant, ki je preletel pot iz Savignya v Pariz, je napravil 230 kilometrov v eni uri. Strašna hitrost, katere ni napravil še noben človek na svetu, odkar obstoja

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Gorenjske novice

g Dob. Vojak, o katerem smo zadnjič poročali, da se je obesil, se piše Viljem Fajstner. Doma je bil iz okolice mesta Češka Lipa, po rodu češki Nemec. Pokopan je bil dne 16. septembra v pričo vojaške komisije na pokopališču v Škocjanu. — V cestni odbor so volile naše občine liberalno ali napredno, kakor kdo hoče. Da je v občinah Brezovica, Dob in Vir prišel na površje liberalca, je kriva največ brezbriznost naših ljudi, ki nočejo spoznati pomena volitve. Sicer pa imamo »upanje«, da se bosta napredna odbornika Kuhar in Kersnik zavzela za naše nazadnjaške ceste v dobski in krinski občini. So res vsega usmiljenja vredne. Samo da bi jih ne popravljali toliko časa, kakor se dela tisti most na travnike!

g Duplje. V Dupljah se je dne 14. t. m. ustanovila podružnica Kmetijske družbe. V odbor so izvoljeni: gospod župnik Peter Bohinjec, načelnik; gg. Franc Jeglič, tajnik; Jakob Šter, Franc Grašič, Florijan Zaletel. Poljudno, pa zelo zanimivo je poročal številnim zborovalcem g. župnik Peter Bohinjec o kmetijstvu. Kmetijska družba je res zelo potrebna za Dupljance.

g Gorje. Podružnica »Jugoslovanske strokovne zveze« je imela 8. t. m. javen shod v cerkveni dvorani. Shodu je predsedoval tovariš Andrej Slamnink. Isti je podelil po običajnem uvodnem pozdravu besedo g. profesorju Marinkotu. G. predavatelj je v izbranih besedah razložil mnogobrojnemu poslušalcem - delavcem pomen zavarovanja. Ožigosal je zlasti poslovanje zavarovalnic proti nezgodam in okrajnih bolniških blagajen. Bolj obširno je govoril tudi o prepotrebem starostnem zavarovanju. — Kot drugi govornik je nastopil domači poslanec č. g. Piber; isti je zlasti priporočal pristop k J. S. Z. Navzoče pozivlja, naj se vsak udeležuje rednih sestankov, da se delavci sami

izobrazujejo in organizujejo. Velikega pomena za delavca je izobrazba, ki jo J. S. Z. podaja svojim članom pri shodih in predavanjih. Čim bolj bodo naši delavci izobraženi, tem bolj bodo kos vsem mogočim napadom socialne demokracije. — Po stavljenih in sprejetih resolucijah, med katerimi je bila tudi sprejeta zahvala in častitka g. dež. glavarju dr. Šusteršiču, se je pomenljivi delavski shod zaključil. — V okrajni cestni odbor sta bila izvoljena gg. Jakob Jan, župan, in svetovalec Janez Poklukar. — Delo zaželjenega vodovoda je vedno deževje precej otežkočilo. Ubogi delavci po cele dni ne morejo služiti kruha; vendar pa vključ tej nepriliki delo pridno napreduje. Seveda morajo domačini, zlasti po vaseh, kjer imajo skopane jarke, nekoliko potrpeti. — S prvim oktobrom dobimo še enega pismonošo, ki bo trikrat na teden pisma dostavljal tudi v vasi Podholm, Spodnji in Zgornji Graben, oboje Laze in Radovino. S to odredbo je poštna direkcija vsaj deloma ugodila naši zahtevi. Dobiti moramo Gorjanci pa tudi brzojavni urad ali pa telefon. Upamo gotovo drugo leto.

gV Naklem. Je umrl 18. t. m. obče spoštovani Anton Voglar. Rajni je bil zvest naročnik in bralec »Domoljubov«, bil je vnet za naše organizacije. S svojim delom pri telovadnem društvu »Orlu kot predsednik je pridobil mnogo zaslug; nič manj mu niso Naklanci hvaležni za spretno vodstvo prostovoljnega gasilnega društva v Naklem. V privatnem in javnem življenju je bil vedno ljubezniv; rad je pomagal svojemu bližnjemu.

g Podkoren. V nedeljo dne 7. septembra t. l. je imel deželni poslanec g. J. Piber Podkorenou poučno predavanje o pašnikih in živinoreji. Po zaslugi gospoda poslanca so se začeli že dne 15. t. m. tako gosto zaraščeni pašniki čistiti in prihodnjo spomlad se bo gibala že pristo in veselo po njih goveja živina in drobnica. — Streljanje iz topičev in razobešene zastave naznanile so vaščanom in sosednjim občinam, da se obeta podkorenskim živinorejcem boljša bodočnost.

g Špitalič. V soboto 6. septembra je prišel k nam gospod voditelj tretjega reda. V nedeljo je imel lep govor o tretjem redu. Po sveti maši je pa domači gospod župnik blagoslovil dvo-razredno novo šolo. — Podružna cerkev sv. Nikolaja se je oklepšala z novo streho iz zenita, zvonik je dobil nove polkne. Stroški so se poravnali z darovi domače in sosednjih fara. — Čebele letos kakor tudi lani niso napravile v tem kraju dobička in veselja čebelarjem. Črvi so pa po njivah, travnikih in senožetih tudi opravili svojo dolžnost. S hribov je začel pihljati hladni jesenski veter in se prav oblastno poigrava z odpadlim listjem listnatih dreves, s katerih so odletele mnoge ptice v daljne kraje; ostali krilatci pa osamljeni otožno cvrčijo po izginjajoči prirodni lepoti

g Tržiške novice. V cestni odbor so bili izvoljeni za občino Tržič tovarnar Deu, za občino Sv. Katarina župan Zupan in Ignacij Meglič, za Sv. Ano po ožji volitvi med Čarmanom in županom župan Ankele. — Razen enega ali morda dveh bo novi cestni odbor, ko imenuje še deželni odbor svoje zaupnike, sestavljen iz mož, ki pripadajo katoliški ljudski stranki. — Dekliška Marijina družba je poslala za apostolstvo sv. Cirila in Metoda, ki ima namen podpirati katoliške misijone na Balkanu, 100 kron za letošnje leto. — Društvo sv. Jožefa prične zopet s svojim izobraževalnim delom. Prvo predavanje bo v torek 30 t. m. ob 8. uri zvečer. Vabimo k najobilnejši udeležbi. Predavanja bodo vsak torek. — Nemci so v novo šolo sprejeli tudi več slovenskih otrok. Ali ni nikake oblasti, da bi to zabranila? Zakaj pošiljajo starši, ki so vendar gospodarji svojih otrok, v to mučilnico svoje otroke? Tu se bodo naučili zaničevati svojo domovino in svoj jezik. Otroci, nezvesti svoji domovini tudi staršem ne bodo ohranili zvestobe.

Dolenjske novice

d Loški potok. Od nas se je poslovil te dni g. kaplan K. Škulj ter odšel na svoje novo mesto v Ribnico. V naši fari je ustanovil izobraževalno društvo, Orlo, dekliško zvezo, tesarsko društvo, Vincencijevo konferenco in šolarsko kuhinjo. Ustanovil je tudi živinorejsko zadrugo in sezidal nov Društveni dom. Zato ostane njegov spomin tesno zvezan s politično, gospodarsko in kulturno preureditvijo naše fars. Ves njegov velikanski trud mu plačaj Bog! — Na svatbi g. ženina Franca Bartol in neveste Tončke Kordiš se je nabralo v narodno-obrambne namene za »Slovensko Stražo« 15 kron. Zbrali so domoljubni svatje. Čast zavednim rodoljubom, ki sredi veselja in svatbene radosti ne pozabijo trpečih bratov in sestrá pod tujčevim jarmom. — Kmečka zveza naznanja svojim članom, da se je njen tajnik g. K. Škulj preselil iz Loškega potoka v Ribnico, kamor naj se v društvanih zadevah obračajo Zvezini člani.

d Loški potok. Na dopis, ki slika gosp. nadučitelja Ferdo Vigele v njegovem delu proti S. L. S. v Loškem potoku, me je omenjeni gospod napadel v »Slovenskem Narodu«, v katerem mi obeta odgovor med štirimi očmi. Jaz sem iskal zanimivih in skrivnosti polnih nadučiteljevih oči 16 dni, a jih nisem dobil. Zdaj pa sem za stalno odšel iz Doline in ne morem več čakati globokih oči. Gospodu Ferdo Vigele bi pa to-le povedal na njegov napad: Če se čuťte prizadetega v javnosti — kar je tudi »Domoljub« kot najširša javnost — odgovorite in iščite zadoščenja v javnosti, ne pa med štirimi očmi brez prič, kar vi poudarjate. Taki nastopi so dokaz, da vi vse, kar omenjeni dopis poroča, priznavate in da nimate pač nikakega protidokaza. Če

se pa hočete braniti brez protidokaza, se z vsem nastopom edinole smešite in pripravljate novo smolo, katere pa imate v Loškem potoku dovolj za precej časa. Kdor reče a, mora tudi b, kdor udari, mora biti pripravljen tudi sam na udarec, kdor kliče »na korajžo«, mora imeti tudi kaj poguma, da nasprotnika počaka. Kdor pa zavpije, potem pa zbeži za grm ali pa v zapeček, ta ni mož in za politiko, za javnost docela za nič, tak mož je za zapeček. Ne žugajte med štirimi očmi, stopite na plan in podajte protidokaze, če jih imate; vaš nastop je le potrditev vsega, kar je poročal omenjeni dopis. — Napisalo bi se še kaj — pa morda še dojde ob svojem času. To v odgovor na vaše »Poslano« v »Slovenskem Narodu«, ker nisem imel sladkosti dočakati vaših skrivnostnih oči. — Loški potok, 16. septembra 1913. — K. Škulj, kaplan, Tabor.

d Iz metliške okolice. Volitve v cestni odbor metliškega sodnega okraja so se izvršile 14. septembra. Voljeni so pristaši S. L. S., razun v Metliki, Podzemlju in Gradac-Črešnjecv. Na Črešnjecv je znani Kočevar zakrivil, da je bil izvoljen gradaški liberallec pečar Piletič in da je tako občina Črešnjevec ostala brez zastopnika v cestnem odboru. Liberallec raje pozabi na korist svoje občine, kakor da bi volil pristaša S. L. S. Može, dobro si zapomnite take odbornike za prihodnje občinske volitve. Novoizvoljeni možje S. L. S. cestnega odbora pa glejte, da izvolite za načelnika iz svoje srede zvestega pristaša S. L. S. Liberalci so povsod dogospodarili, naj še tudi pri nas. V edinosti naših mož pa leži nepremagljiva moč. — Za nadzornika v kraj. šol. svet mesta Metlika je imenovan g. Davorin Vukšinič, oskrbnik n. v. r. v Metliki. — Hude nevihte imamo zadnje dni v Beli Krajini. Včasih se bliska in grmi, kakor bi se bližal sodnji dan, in med silnim vetrom dež lije kakor ob vesoljnem potopu. Res čudno vreme že proti koncu septembra. — Trgatev v Beli Krajini bo bolj pičla, zlasti metliška okolica ne bo imela skoro da kaj trgatev. Spomladi je trtje pozeblo, poleti ga je večkrat toča skoroda do gola oklestila. Hvala Bogu, da je pšenica letos dobro obrodila in tudi drugi poljski pridelki so precej bogati, ker drugače bi pa res ne bilo ubogemu kmetu mogoče živeti. Vse kaže, da se bo treba pri nas bolj oprijeti živinoreje. Vinogradi so le preveč loterija, veliko se vanje dá, a tako malo se izplačajo. Seveda nas tolaži upanje na letino prihodnje leto. — Strela je ubila dne 14. septembra Ivco iz Metlike lepega vola, ko je izgnal živino na pašo na Sv. Roka. Vola so odrli in ga zakopali. — Strela je udarila na Krasincu, župnija Podzemelj, v senico, ki je nato pogorela.

d Selo-Šumbreg. Velika nesreča se je pripetila posestniku Brnatu Pucelj iz Orlake. Dne 16. t. m. je prodal volí v Št. Vidu za 890 kron. Voli je moral gnati na postajo v Zatično in tam je dobil plačilo. Potem se je peljal z vlakom do šentviške postaje; tam je izstopil in šel proti Selo-Šumbregu. Med tem potom je izgubil vseh 890 kron. Kdor najde denar, naj to naznani in dobil bo lepo nagrado

d Št. Janž na Dolenjskem. Dne 11. t. m., v četrtek, se je vršila pri nas sv. birma. Koliko je že Št. Janž v dveh letih napredoval, se je videlo v sredo pri sprejemu. Kavalkada Orlov na konjih, številni vozovi z možmi, vrsta Orlov in »Bogomil« ter drugih korporacij, šolski otroci, lepi nagovori, vse to je na prevzvišenega knezoškofa napravilo najboljši vtis. Praznično lice Šent Janža so še povečali številni visoki mlaji, slavaloki in venci, za kar gre zasluga požrtvovalnim članom in članicam odsekov našega izobraževalnega društva. Najbolj nepričakovan vtis pa je napravila naša župna cerkev, ki jo je okusno poslikal g. Franc Blaznik z Iga. Prej skoro hlev se je naša župna cerkev spremenila v dostojen božji hram. Neprijetno je pa dirnilo vsakega, da ravno tiste hiše v Št. Janžu, ki baje ob vsaki priliki povdarjajo svojo vernost in so bile morda v prvi vrsti dolžne storiti to, niso razobesile zastav ali na kak drug način okrasile svojih domov. Zvečer so pevski zbori zapeli podoknico in napravili bakljado. Knezoškof je v četrtek in petek obiskal podružnici Leskovec in Kal, kjer se je zbralo mnogo ljudstva in priredilo prevzvišenemu lep sprejem.

d Št. Jernej. Pri nas sta kupovali dve vojaški komisiji konje za ježo in vožnjo. Kupili sta 11 konj. Nekdo je prodal svojega konja za 1200 kron. — Jako nestanovitno vreme imamo; je lepc, jasno, solnce pripeka, a kar naenkrat se stemni, začne bliskati, grmeti in treskati, da je človeka kar groza in nalivi so velikanski. Zelo slabo je to za vinograde, ker je začelo grozdje že pokati.

d Vavta vas. Preteklo nedeljo se je vršilo v Vavti vasi blagoslovljenje novega mostu. Slavnost blagoslovljenja se je lepo izvršila ob lepem vremenu in ob navzočnosti številnega občinstva. Pri slovesnosti sta bila navzoča presvetli knezoškof ljubljanski in dež. odbornik dr. E. Lampe.

d Velike Lašče. V nedeljo dne 5. oktobra se bo priredil v dvorani izobraževalnega društva shod rekrutov iz sodnega okraja Velike Lašče. Prične se zjutraj ob 6. uri s pridigo in sv. mašo. Nato bosta dva govora o razmerah slovenskih fantov pri vojaki z razlago nekaterih vojaških službenih predpisov in predavanje gosp. dr. med. okrožnega zdravnika Raznožnika o zdravstvenih razmerah v vojaški službi. Popoldne bo pa lepa prilika za spoved, ker bo več gg. spovednikov na izbiro. Fantje rekruti, 5. oktober je vaš dan! Udeležite se polnoštevilno vašega shoda, da boste dobro pripravljeni nastopili cesarsko službo v čast svoji domovini!

d Zatičina. Umrl je dne 8. septembra t. l. v sedemindesetletem letu svoje starosti posestnik in župan Franc Lesjak. Pokojni je bil nad 15 let občinski odbornik, tri leta podžupan in zadnjih šest let župan. Bil je ud posojilnice in več let tudi član cestnega odbora. R. I. P.!

d **Z Iga.** V cestni okrajni odbor za občini Studenec in Želimlje je izvoljen Matija Mencej, župan z Iga. Prejšnji odbornik Janez Štrumbelj je poskusil vso stvar zmešati. Ko je sprevidel, da sam na noben način ne more biti več odbornik, je v nedeljo po prvi maši pred volitvijo nagovarjal občinske odbornike iz občine Želimlje, da bi se skupaj vzeli in svojega kandidata postavili, češ, da bodo lahko zmagali, ker so naši needini. Pa mož se je zmotil. Res so Želimljani imeli svojega kandidata, a naši možje niso fikfaki, kar sklenejo, to tudi držijo in oddali so vse glasove Matiju Menceju. Njemu zaupamo in pričakujemo, da bo bolj skrbel za ceste, kakor prejšnji odbornik, ko je bilo v naši vasi blata do kolen. Tujci so se bali priti v našo vas, ker so bile vse ceste v blatu. — Za občine: Tomišelj, Vrblenje, Iška — in Iška loka je soglasno izvoljen Anton Svete, župan iz Tomišlja; za občine: Šmarje, Rudnik in Pijava gorica pa tudi soglasno Jože Jamnik, župan iz Pijave gorice. Tako so na celem izžanskem vsi odločilni zastopi v rokah zastopnikov S. L. S., samo gasilna društva imajo še liberalci. Prihodnjič bomo poročali kaj več o naših »vzornih« gasilnih družtvih.

d **Janče.** Dne 15. t. m. smo pokopali jeruzalemskega romarja Antona Marolta, po domače Jesiha, ki se je udeležil lansko leto tudi evharističnega shoda na Dunaju in letos zelo želel romati v Rim, pa mu bolezen ni pustila. Bil je dolgoleten cerkveni ključar, občinski odbornik in svetovalec in letos ga je izvolil c. kr. okrajni šolski svet nadzornikom za tukajšnjo šolo. Poleg raznih knjig je posebno rad prebiral »Kmetovalca«, »Bogoljuba«, in »Domoljuba«. Bil je veren mož in posebno velik častilec Matere Božje, zato se pa tudi ni bal stopiti v večnost.

d **Vojaki - novinci litjskega okraja!** Le nekaj dni še in udarila Vam bo ura slovesa. Podali boste svojo roko očetu in materi, ločili se od domače hiše in ognjišča, od bratov in sester, poslovili se od vsega, kar Vam je bilo drago, da nastopite nov stan, stan časti in veselja, ki pa je obenem stan težav in mnogih nevarnosti. Prepričani smo, da hočete s fantovskim ponosom prenesti vojaške težave in da se hočete vrniti po dosluženi letih na dom ravno taki kot odhajate, namreč poštenu, zgledni in globoko verni slovenski fantje. Zato Vas vabimo v nadi, da postane ta naša želja v resnici trden sklep močne volje, na rekrutski tečaj, ki se vrši dne 29. in 30. septembra t. l. v Šmartnem pri Litiji s sledečim sporedom: Dne 29. septembra: Od 2. do 5. ure popoldne: navodila in vaje v telesnih vežbah. Vadi gospod Fr. Poženel, rezervni kadet. Od pol 6. do pol 7. ure zvečer pojasnjuje vojaški dnevni red gospod kaplan Jernej Kovič. Ob pol 8. uri cerkveni govor kot priprava na spoved. Govori gospod dekan Matej Rihtar. Potem spoved. Dne 30. septem-

bra: Ob 6. zjutraj: sveta maša z nagovorom in skupno sveto obhajilo. Po cerkvenem opravilu slovo v »Društvenem domu«. Na veselo svidenje! — Prijatelji mladine.

d **Iz Ribnice.** V cestni odbor je izvolil ribniški občinski odbor g. Fr. Grebenca, posestnika iz Lazov. — V Dolenji vasi pri Ribnici pa so si izbrali kot zastopnika občine v cestnem odboru svojega župana g. Ignaca Mrharja. Mož bo menda edini liberallec v cestnem odboru, a vendar upa vsled svojih »velikih zmožnosti, kakor nam je priletelo od gotove strani na uho, postati še njega načelnik. Niso ravno pregrešne in napačne take želje, a so težko izvršljive, ker so volilci toliko trdosrčni, da morejo samo enemu pokloniti to čast in da ta eden ni dolenjevaški g. župan, je samo ob sebi razumljivo. — 10. t. m. se je iz Ribnice poslovil naš kaplan g. Matej Dagarin. Njegova zasluga je, da je zopet združil ribniško faro v političnem ozirju, a bil je delaven tudi na vseh drugih poljih, mož na svojem mestu, kjerkoli se ga je potrebovalo. Preselil se je kot župni upravitelj na Ledine pri Idriji. Na njegovo mesto je prišel g. Karel Škulj, do sedaj kaplan v Laškem potoku. — Pri nas še vedno nimamo nadučitelja kljub brezštevilnim razpisom mesta v zadnjih treh letih. Čudno se nam zdi, da za tako lepo mesto ni nobenega sposobnega prosilca, seveda liberalci že prosijo, a teh nočemo! Upamo, da bo c. kr. deželni šolski svet upošteval naše želje in se dobil kak sposoben naš mož, ki bo za ljudstvo in z ljudstvom. — Ribniška modrost. Kakor se je že pred leti opozarjalo, se vest, da bo ribniška kanalizacija hišnim trškim posestnikom le v kvar, sedaj uresničuje. Razni Markoti, Pirkerti, Višnikarji itd. niso s kanalizacijo nič patentiranega ukrenili in sedaj najbrže obžalujejo ob deževnih dneh svojo modro delo. Je res hudo to, če stoje po trgu in po glavnih cestah cela jezera vode, ki ti vedno preti priti v klet, vežo in še kam drugam, če se nisi zavaroval z visokim hodnikom ali kako drugače. Škoda denarja, ki smo ga tako zastoj skozi okno na cesto vrgli! — Letina pri nas letos ne bo bogve kaj. V zadnjem času, ko bi potrebovali solnca, nas zopet moti vedno deževje, da imajo mnogi krompir in drugo še zunaj, kar je bilo druga leta ob takem času že gotovo spravljeno pod streho. Ob zadnjem deževju je Bistrica izstopila na več krajih in preplavila travnike in polje. Treba bo misliti zares in temeljito na skorajšnjo regulacijo Bistrice, kar bo koristilo v obilni meri sodraški, ribniški in dolenjevaški dolini. Že dolgo čas asé govori o tem delu, naj bi se kaj kmalu tudi uresničilo.

d **Škocijan pri Mokronogu.** Človek ne bi verjel, da more biti kmečki župan zoper streljanje vran. Ob času, ko v silni meri uničujejo koruzo. C. kr.

okrajno glavarstvo je dovolilo, župan pa je zaviekel s tem, da ni hotel podpisati popisov za orožne liste. Bomo videli, kako se bo Činkole z glavarstvom znebili. Vprašanje je tudi še, kdo bo povrnil škodo po njivah.

d **Vače.** V nedeljo, dne 21. t. m., je v našem društvu krasno predaval deželni tajnik in predsednik orlovske zveze gospod dr. Lovro Pogačnik o pravi domovinski ljubezni in mladinski izobrazbi. Gospod deželni oficijal Josip Pirc pa je s krepkimi potezami naslikal pogubni vpliv lažnjivega liberalizma na mladino. Poslovili smo se obenem od štirih Orlov, ki gredo k vojakom. Vreme nam je preprečilo lepši spored, a kljub deževju je bilo okoli sto članov navzočih ki so nesli domov najlepše misli in vtise nedeljskega predavanja.

d **Iz Zasavja.** Svetogorski shod na Veliki Šmaren je zagorskim liberalcem in njih dičnemu »pisatelju« nasul toliko žrjavice na glavo, da jih še sedaj peče. Še Taufer ne more več tega ognja »panati«, ker ga še hujše peče nego njegova spomenica. Mož je še sedaj brlav, ker bi sicer ne trdil, da je bilo na tem shodu samo 38 naših, a v resnici jih je bilo nekaj stotin, ki so obsodili ogorčeno gnili liberalizem. Radi verjamemo, da to liberalce peče in skli, zato spuščajo med svet tako obupne in klaverne laži.

Notranjske novice

n **Na Dobrovo pri Ljubljani** so bili prišli 1. septembra ti-le čč. gg.: Konzi-storijalni svetnik P. Hugolin Sattner, stoini pevovodja Stanjo Premrl, skladatelj dr. Fran Kimovec in vrhniški kapelan Fr. Zabret. Čemu so prišli? Pregledat in preizkusit nove orgle, delo g. Iv. Milavca iz Ljubljane, ki je bil seveda tudi navzoč. In kakšna je bila sodba teh gospodov strokovnjakov? Svetnik P. Hugolin Sattner je svojo sodbo izrekel v »Cerkvenem Glasniku« št. 9 t. l. str. 91 takole: »Nisem se zlepa vrnil s kolavdacije orgel s tako zadovoljnostjo, kakor z Dobrove; ... in reči se sme, da so orgle popokozoma uspele, tako v tehniki, kakor v intonaciji... Omara je stara, na novo pleskana in pozlačena, dela jako prijeten utis. Pišali odgovarjajo jako hitro in ni nobene zamude več. Na delu smem čestitati g. župniku in mojstru Milavcu.« Tudi župljani, ki so drage volje prispevali za orgle okroglo 4000 kron, smejo biti ponosni na to lepo delo, na ta nov kras dobrowske cerkve. Darove naj jim Bog povrne. — Dne 14. septembra t. l. sta volili občini Dobrova in Zgornja Šiška enega odbornika v okrajni cestni odbor. Izvoljen je bil Ivan Kanc iz Podsmreke št. 26 (p. d. Gorjanc). Doslej Dobrova ni imela v cestnem odboru zastopnika, zato so bile pa tudi ceste tako zanemarjene. Od novega odbornika upamo, da

bo skrbel za red v tem oziru, da Dobrovčani ne bomo samo plačevali doklad za ceste, ampak da bomo imeli tudi ceste, kakor se spodobi.

n Iz Idrije. Novo šolsko leto se je pričelo in na jutro okoli 8. ure zjutraj je zelo veliko drobiža na ulicah. V našo rudarsko ljudsko šolo pohaja 465 dečkov in 561 deklic, torej skupno 1022. V c. kr. realko hodi 177 dijakov. Letos se je privzel kot prost predmet tudi latinščina; drugi predmeti kot v realnem zavodu še ostanejo. Tako bode dijaku odprta pot tudi na druge stroke na univerzi. — Naš čipkarski tečaj šteje 240 rednih učenk, v nadaljevalnem tečaju pa 51. Otroški vrtec obiskuje 100 otrok in za gospodinjsko šolo se je oglasilo 20 deklet. Da jih je tu tako malo, je vzrok, ker jih veliko čaka, da bi izvršile 8. razred ljudske šole. A revice čakajo, 8. razreda pa le še ni. Županstvo je sicer ponudilo prostor za ta razred v mestni ubožnici, ni pa še došel odlok od ministrstva. Zato čakamo in čakamo, dasi se je pouk v drugih razredih že pričel. Zakaj se tako odlašajo, povemo drugi pot. — Naš trgovec Treven je dobil dovoljenje prodajati molitvenike. Mi ga priporočamo, ker vemo, da bode prodajal le zanesljivo blago, potrjeno od škofijstva. Izkušnja uči, da je med molitveniki veliko knjig, ki niso priporočljive. Tiskajo se v inozemstvu, sicer so lepo vezane in se jih poceni oddaja, a vsebina je tudi taka, da je naravnost pohujšljiva. Bil je slučaj, da se je oče, četudi liberalnega mišljenja, zgražal nad knjižico, katero je kupil svojemu sinu. Vsiljuje se od protestantov predstavljeno sveto pismo v slovenskem jeziku, ako ga kateri hoče kupiti, se mu kar tja vrže. Menda so se vrgli tisti ljudje tudi nad molitvenike in zato ponujajo svoje blago kolikor mogoče poceni. Zunanja oblika omami kakega, a za vsebino ne ve. Pozneje šele spozna in se kesa, včasih tudi tega ne opazi. G. Treven bode pa prodajal le take molitvenike, ki so od slovenskih škofov potrjeni, torej vsak lahko z mirno vestjo izbere tam, kar mu ugaja.

n Knežak. Kakor drugod, so se tudi pri nas vršile volitve v cestni odbor. Zmagali so sicer naši možje, toda zgodilo se je nekaj, kar je vredno, da pribijemo. Skupaj so volile tri občine, in sicer naša, potem Rateževo Brdo in Zagorje. Vsi smo pričakovali, da bo volitev soglasen, pa z zago so naredili — Zagorci. Mi Knežani in iz Brda smo volili tudi enega Zagorca, ti pa mesto, da bi z nami volili, so pa volili — Česnika. Tako je on dobil 17 glasov. Seveda je propadel. Čudno se nam zdi to in tudi nevaležno. Ko bi naši možje hoteli, pa bi volili enega iz Brda, Zagorci pa zase, ostali bi Zagorci v manjšini in bi v cestnem odboru ne imeli nobenega zastopnika. Čudno se nam tudi zdi, da Zagorci volijo to, kar smo mi Knežani že davno vrgli iz občinskega odbora. Možje, ne plešite vendar tako, kakor vam Česnik godé, saj mož nobene moči nima več, mislite s svojimi glavami in

pustite tisti prazni in neumni liberalizem, kakor so ga že po celi Notranjski!

n Postojna. Žalostna usoda pošnega voza. Odkar je začel voziti avtomobil iz Postojne v Vipavo, je seveda prišel poštni voz ob vso veljavo. Bil je v Postojni na dražbi prodan. Kupil ga je g. Iv. Marinčič iz Zagorja na Krasu za celih 40 kron. Za kmete je seveda tak voz neporaben. Sedaj je vozu odločeno, da bo postal prenočišče za — kure.

n Vič. Romarski vlak na Trsat, katerega je nameravalo prirediti tuk. kat. slov. izobr. društvo dne 27. sept. t. l., je vsled nastalih ovir preložen na prihodnje leto. Oni, ki so se priglasili in plačali za vožnjo, dobe denar povrnjen.

n Vrh nad Rovtami. Prav lep dan je bil letošnji 8. september. Že na predvečer je prišlo mnogo romarjev na naš lep grič. Ob 7. uri je bila pridiga in pete litanije Matere Božje. Ljudi je bilo toliko zvečer, da niso mogli že nikjer več dobiti prenočišča in so mnogi prenočevali v cerkvi. Bilo je spovedovanje pozno v noč in na praznik se je začelo že ob 4. uri zjutraj. Sveto obhajilo je sprejelo 400 ljudi. Pri obojnem duhovnem opravilu je bila cerkev polna. Zlasti ob 10. uri jih je silno veliko prišlo; mnogi zato, da počaste Svete tri Kralje, še več pa tudi zato, da bi slišali govoriti in poročati vrlega deželnega odbornika g. dr. Lampeta in našega državnega poslanca Gostinčarja. Politično društvo za idrijski sodni okraj je namreč priredilo ta dan javen političen shod. Po maši sta na prostoru pred cerkvijo poročala dr. Lampe o novem cestnem zakonu, Gostinčar pa o novih postavah v državnem zboru. Priporočala sta ljudem vzajemnost in prijateljstvo. Povedala sta, da naj ljudje zaupajo S. L. S., ki se je vedno potegovala za ljudske pravice. Dr. Lampe je tudi obrazložil novi šolski zakon, po katerem so prišli do pravice ljudje, ki pošiljajo otroke v šolo in ki morajo zidati šole in s svojimi žulji skrbeti za vse potrebno pri šoli. Priporočal je tudi, naj se ljudje poslužijo občinskega razsodišča in naj nikar za vsako malenkost ne iščejo zadoščenja pri sodniji. Oba gospoda sta navdušeno govorila za ljudske pravice, in mnoge, katerih je bilo okrog 600, so z zanimanjem poslušali. Ko je poslanec Gostinčar še omenil puhli liberalizem in njegove krivične nauke, je vsak mož sklenil, da se bo zvesto držal S. L. S. in pobijal liberalizem, kjerkoli bo treba. Ob pol 2. uri popoldne je bil shod končan. — Popoldne ob 3. uri smo imeli pete litanije in nato sta oba govornika odšla v Rovte, kjer so jima prišli naproti vrli rovtarski možje in so se z dr. Lampetom menili o vodovodu, ki ga bodo v Rovtah dobili v kratkem. — Ako bi smeli še eno željo izreči, bi prosili naše poslance, da bi enak shod priredili vsako leto 8. septembra na Vrh. — Na nedeljo Marijinega Imena smo imeli popoldne shod za domačo Marijino družbo, k kateremu so pa prihitele tudi dekleta sosednjih Marijinih družb.

Pohvalno moramo omeniti dekleta Marijine družbe iz Podlipe in Žazarja, katere sta pripeljala na Vrh abiturient Urh in voditelj izobraževalnega društva v Žazarju Pavel Raztresen. Vseh deklet je bilo v cerkvi 200. Imele so govor in pete litanije M. B. Potem so pa nam dekleta iz Podlipe in iz Žazarja predstavljale dve mični igri: »Marijina hče pred nebeškimi vrati« in »Samostanska liliija«. Mladenci iz izobraževalnega društva iz Žazarja so nam napravili mnogo veselja s šaloigro: »Kmet in avtomat«. Na koncu je abiturient Urh iz Podlipe krasno govoril o namenu Marijinih družb in o pomenu izobraževalnih društev. Pred odhodom je še bodrila naša dekleta M. D. gospodična učiteljica čipkarske šole v Žireh Peljhan, da zveste ostanejo družbi in Mariji. Lepo je bilo, le žal, da je deževalo. Vsa čast dekletom M. D. iz Podlipe in Žazarja, ki so dobro svoje vloge v igrah rešile. Vrhovci in Vrhovke, posnemajte napredne Podlipčane in vrle Žazarce, ki so, dasiravno jih je manj kot nas, tak lep društveni dom sezidali in tako lepo v izobrazbi napredujejo. V nedeljo, dne 28. septembra je občni zbor našega izobraževalnega društva in volitev novih odbornikov. Pokažite se takrat na dan in pristopite v društvo.

n Žazar pri Vrhniku. Dne 21. avg. je treščilo v tukajšnji zvonik in poškodovalo streho na zvoniku. Potem je šla strela znotraj po zvoniku, prebila obok pod zvonikom, šla v lopo, iz lope jo je mahnila v cerkev; potem je po cerkvi nekaj časa rogovilila semtertje, dokler se ni naveličala in jo pobrala v zemljo.

Društveni vestnik

Katol. slov. izobraževalno društvo v Predosljih in ljudska knjižnica »Belca« na Suhi vabita k skupni prireditvi, ki se vrši v nedeljo, dne 28. septembra v Predosljih v dvorani ljudskega doma. Na programu je petje mešanega in moškega zbora in igrokaz »Sinovo maščevanje ali spoštuj očeta«.

Katol. slov. izobraževalno društvo v Mengšu vabi na ljudsko veselico in k javni telovadbi, ki jo priredi v zvezi s tukajšnjim telovadnim odsekom »Orlov« v Mengšu v nedeljo, dne 28. sept. 1913, na vrtu »Društvenega doma«. Spored: 1. Sprejem bratskih društev »Orlov« v »Društvenem domu« ob 1. uri popoldne. 2. Pete litanije v župni cerkvi ob 2. uri popoldne. 3. Ob tri četrt na 3. uro govor vlč. g. dr. Jos. Jeršeta »Orlom«. 4. Po govoru telovadba »Orlov«. 5. Ljudska veselica s srečolovom in prosto zabavo. Pri telovadbi in veselici svira Mengeška godba. V slučaju slabega vremena se vrši prireditev v dvorani tukajšnjega Društvenega doma. Vstopnina prosta.

Predstava v Čemšeniku. Takoj v nedeljo, dne 28. septembra, pridite sosedje in prijatelji Čemšeničanov v Čemšenik. Po kaj pa? Naši fantje vam bodo

v novem »Domu« predstavljali prelepo novo igro »Zloba in zvestoba«, ki jo je izdal Salezijanski zavod na Rakovniku pri Ljubljani. Pa tudi za uho vam pripravimo kaj prijetnega. Na svidenje v nedeljo popoldne ob 3. uri.

Mladeniška Marijina družba v Mirni peči. V nedeljo, dne 28. sept. t. l., priredi mladeniška Marijina družba zanimivo predstavo v dveh dejanjih, »Anariht«, ki bo nudila gledalcem obilo nedolžnega smeha in zabave. Razveselila vas bode nazadnje še dodana burka »Krčmar pri zvitem rogu«. Začetek bo ob 3. uri popoldne. Vstopnina: Sedeži 40 vin., stojišča 20 vin.

Vrhnjsko okrožje »Orlov« priredi v nedeljo, dne 28. septembra 1913, na Stari Vrhnikih javno telovadbo in veselico s sledečim sporedom. Ob 1. uri sprejem bratskih odsekov in drugih gostov pred gasilnim domom na Stari Vrhnikih. Nato pohod z zastavami in godbo na čelu skozi vas na veselični prostor. Ob 2. uri skušnja za javno telovadbo (med tem časom so pa v podruž. cerkvi pete litanije). Ob 3. uri javna telovadba (rajalni nastop, proste vaje, orodna telovadba: drog, bradlja, skupine, rajalni odhod). Po telovadbi velika ljudska veselica, srečolov, petje, dražba, prosta zabava itd. Za okrepčilo bode postavljenih več paviljonov. Pri telovadbi in veselici sodeluje orlovska godba iz D. M. v Polju. Vstopnina: Sedeži okoli telovadišča 1 krono, stojišča 40 vin. »Orli« v kroju so vstopnine prosti. Vstopnice je treba vidno nositi. V služajju slabega vremena se prireditve vrši teden kasneje, to je dne 5. oktobra t. l. Zaželjene so tudi narodne noše.

Blagoslovljenje zastave v Studnem pri Postojni. Na praznik rojstva Device Marije smo blagoslovili novo dekliško zastavo Marijine družbe. Blagoslovil jo je g. Matija Erzar, dekan v Postojni. Obiskali ste nas tudi sosednji družbi hrenoviška in postojnska s svojima krasnima zastavama, udeležila se je tudi sosednja planinska družba. Pri ti priliki smo tudi priredili družbeno veselico s petjem, igro »Na Marijinem srcu«, z kupletoma »Kavarica« in »Lunin obraz« in srečolov. Opravilo v cerkvi in družbena prireditve se je izvršila v splošno zadovoljnost.

Veselica ljudske knjižnice »Belca« je izvrstno uspela. Ugodno vreme je privabilo udeležence iz vseh krajev v okolici, tako da istočasne prireditve Predvorom in v Kranju niso prav nič škodovale. Petje moškega zbora je bilo pri malem številu pevcev krepko; Aljažev: »Slovan na dan« je kakor mogočen klic pozavne vrel iz navdušenih prs in dr. Schwabova: »Oj dekle, kaj tak žalostno« je bila prednašana z občutkom, ljubko obenem in s preciznostjo šolnega zbora. Tudi narodne pesmi so delale zboru čast in v posnemanje naj bi služilo društvo v tem, da skrbi pri prireditvah za lepo petje. Pod kostanji se je razvila živahna zabava in gostje se moramo pohvaliti, da smo z veselice od-

hajali z najlepšimi vtisi in veselega srca. Kakor se sliši, je veselica dala društvu lep prebitek, menda okoli 170 kron. Suški fantje so tudi denar, dobljen za mlaje in kar so nabrali za topič, skupaj okoli 100 K, prepustili knjižnici. Lepo je to; na ta način se mora pokazati zavednost in izobrazba, da se za njeno razširjenje žrtvuje delo, trud in denar. Tak duh naj bi vladal splošno med gorenjskimi fanti, pa bi naša izobraževalna društva bolj procvitala in dosegala svoj namen, ne pa samo životarila in čakala atj konca ali princa s čudodelno močjo, da jih otme iz spanja.

Društvo »Liburnia«, Reka. V domovini nam je znano, da je društvo razpuščeno, drugega pa nič. Stari odbor bi prosili, da našemu uredništvu naznani, kaj se je zgodilo z društvenim premoženjem. Društveno premoženje se ne sme za nobeno drugo stvar porabiti, kakor za tisti namen, v kateri je bilo namenjeno. Prosimo, naj se nam pošlje natančen popis društvenega premoženja.

Gospodarske vesti.

PREMOVANJE GOVEJE ŽIVINE.

Deželni odbor kranjski priredi letos meseca oktobra premovanje goveje živine v sledečih krajih: Dne 8. okt. v Šmartnem pri Litiji, dne 9. oktobra v Lukovici, dne 10. oktobra v Šmartnem pri Kranju, dne 13. oktobra v Senožečah na Krasu, dne 14. oktobra v Horjulu, dne 16. oktobra v Kostanjevici, dne 18. oktobra v Velikih Laščah, dne 20. okt. v Žužemberku, 15. oktobra v Lescah.

Premovanje se prične vsakokrat ob 10. uri dopoldne. Premovali se bodo bik, krave s teleti in brez telet ter lepe telice. Za vsako goved, ki se pripelje k premovanju, je imeti seboj živinski potni list. Koder se vodijo rodovniki in zapisniki poizkusne molže, je prinesiti seboj tudi izpiske iz rodovnika in zapisnika o poizkusni molži. K premovanju prignana živina mora biti točno ob določenih uri na premovalnem prostoru, ker bi se sicer na prepoznano prignane živali ne moglo ozir jemati. Živina mora biti dobro osnažena ter krave zjutraj pomolžene, ker bi se sicer od premovanja izključile. Premovanja se lahko udeležijo vsak živinorejec iz občin bližnje okolice, kateri je lastnik najmanj pol leta k premovanju prignane živali. Prednost pri premovanju ima pašna živina, živina članov živinorejskih zadrug in živina, ki ima seboj izpiske iz rodovnika ter zapisnika o poizkusni molži. Vsak živinorejec more dobiti le po eno premijo za vsako vrsto razstavljenih živali. Poleg premij se bodo delile tudi diplome onim živinorejcem, ki razstavijo v posameznih vrstah po več lepih živali.

Odgovorni urednik Jožef Gostinčar, drž. poslanec.

Pozor našim somišljenikom!

Tudi z dežele se nam poroča, da so začeli liberalci z naskokom na domače posojilnice. Pozivljamo somišljenike, naj natančno pazijo na liberalne agitatorje, za vsak slučaj takoj zabeležijo priče in brez pardona liberalnega agitatorja izroče v roke pravice. Liberalci so si ravno dobo deželnozborskega zasedanja izbrali za to lopovstvo. Odmev obračuna, ki ga bodo doživeli v deželnem zboru, pa naj gre po celi deželi kakor vihar, ki bo končno enkrat pomedel to družbo s pozorišča.

Slovarček nemškega in slovenskega jezika. Sestavil c. kr. profesor dr. J. Šlebing. Cena 1 K 20 vin., vezano 1 K 80 vin. Za šolsko mladino, posebno ono iz višjih razredov ljudskih in nižjih razredov srednjih šol je ta slovarček nenadomestljiv pripomoček. Slovarček nudi vsakemu, ki se bori s težavami nemškega jezika, poleg potrebnih nemških besed tudi navodila za sklanjatev samostalnikov in spregatev glagolov z vsemi nepravilnimi oblikami. Slovarček se je v šoli kot pomožna knjižica pri pouku nemškega jezika izborna obnesel. Izredno nizka cena je tudi velika prednost tega slovarčka. — Učitelji, ki navajajo učence, da si omislijo dr. Šlebingerjev slovarček, si zelo olajšajo pouk.

Sardenko, Mati sv. veselja. 1 K 10 vin., vez. 2 K. »Katoliška Bukvarna«.

Ta ljubka, religiozna pesnitev je žela povsod polno priznanja. Sardenko hoče z njo tudi z odrov vnemati ljudstvo za lepe in svete ideje, katere bi rad zasadil globoko v srce svojemu narodu. Mati sv. veselja je biser našega nabožnega pesništva in bo zasejala mnogo dobrega semena med slovenskim ljudstvom.

Mnenje gosp. dr. A. Härtlinga, Telfs.

Gosp. J. Serravallo, Trst.

Prav rad Vam poročam, da vaše železnato kina-vino Serravallo izborno služi. Šest tednov od tega je imela neka bolnica težak porod. Ni se mogla popraviti, teka ni imela, slabokrvna je bila zelo, čutila je vbadce v prsih, potila se je ponoči in bila je nervozna. Po rabi dveh botiljk Vašega vina se je njeno zdravstveno stanje zelo zboljšalo, dobila je tek, vsled česar je izgledala takoj boljše. V teh in sličnih slučajih bom predpisoval prav rad Vaš izdelek.

Telfs, 9. junija 1911.

Dr. Härtling.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 17. septembra: 31, 26, 72, 12, 17.
Brno, 17. septembra: 2, 70, 23, 59, 85.
Linc, 20. septembra: 20, 47, 70, 24, 15.

Ceulji, kojih podplati se poleti in pozimi

mažejo z „Lora“-mazilo za podplati in vrhne usnje z od leta 1886 slajno prošlulim „Seehund“-gumitransmazilom za usnje ali „Lora“-kremo za čevlje, ostane dvojni trpežni. — Dobiva se v vseh zadnjih trgovinah. — Edini izdelovatelj: J. Lorenz & Co., dr. z o. j., Heß (Eger), Češko. — Podružna tovarna za Nemčijo: Böhm & Lorenz, Chemnitz, Saško.

Pravi ženski prijatelj, ki se je v vseh življenjskih neprilikah pri starih in mladih, revnih in bogatih vedno najbolj obnesel, je Saxlehnerjeva grenčica Hunyadi Janos. »Zelo rad uporabljam Hunyadi Janosovo grenčico za urejanje prebave pri bolnih ženskih in sem bil z uspehom vedno zelo zadovoljen,« piše znan dunajski zdravnik za ženske bolezni in univerziteni učitelj v svojih strokovnih spisih. Tudi pri zastajanju krvi, počasnem odvajanju in pri vseh motenjih prebave, pri različnih boleznih žena in mater, so dosegli zdravniki za ženske bolezni s Hunyadi Janosovo grenčico sijajne uspehe, kar potrjujejo mnoga pohvalna pisma. 9

Prekrasne škatle (doze)

ki smo jih prvotno dali napraviti namesto drugih daril za naše odjemalce, razpošiljamo odslej splošno. Napravljene so po umetniških načrtih iz močne pločevine, zunanost pa je starosrebrna imitacija, in razpošiljamo take škatle, napolnjene z rženo kavo, v skupni teži 5 kg za K 4-50. — Poštino trpimo sami. Glede na kako nesporazumljenje opozarjamo na to, da razpošiljamo škatle samo, dokler bo še kaj te pije zalogo. Prosimo za skorajšno naročitev. 2672

Odřich Vitáček, Praga, Karlin 3. (Češko)

Tržne cene

za 100 kg.

Ljubljana, 23. septembra 1913.

Doželni pridelki:	Cena	Zivina, meso	Cena
K	v	K	v
Pšenica	22	živina vaga:	
Rž	18		
Ajda	22	Goveda pletna	82
Ječmen	19	Teleta težka	104
Oves	18	Teleta mala	98
Proso belo	21	Prasiči	125
Proso rumeno	18	Koštrani	97
Koruzna stara	19		
Koruzna nova	24		
Leča	24		
Grah	25		
Laneno seme	30		
Grasica	21		
Domena detelja	35		
Fizol Ribničar	32		
Fizol Prepelčar	32		
Fizol Mandalon	28		
Cebula	5		
Krempir	4		
Zelje sveže	7		
Zelje kislo brez sode	10		
Repa gorenjska	9		
Repa sveža	4		
Repa kisla brez sode	9		
Brinje	18		
Kumna	72		
Orehi	—		
Gobe suhe	3		
Suhe hrčke	—		
Suhe češnje	—		
Ječice	—		
Surovi storži	—		
Seno	6		
Slama	1		
Stelja	3		

Steckenpferd-illijino mlečno mlo

je slejkoprol neobitodno potrebno za enoposajno negovanje kože in lopote. Vsaki dan pohvalnice. Dobi se povsod 80 vin. 002

Najboljše in najmodernejšo sukno za moške in volneno za ženske obleke razpošilja najceneje Jugoslovanska razpošiljalna R. Strmečki v Celju št. 305. Vzorec in cenik čez tisoč stvari s slikami poštine prosto. 259

Preklic.

Obžalujem in preklicujem besede, ki sem jih izrekel čez Štefi Weber iz Soteske.

2905

Th. Bastař, Soteska.

Pri lišajih

vseh vrst, posebno pri mokrih in suhih lišajih, kakor tudi pri prihajih nedeženi nadeje pri vseh izpuščajih, hla-morrhoidah, celo pri naj bolj zastaranih slučajih, kjer so odpovedala vsa doslej uporabljena sredstva, lekarnarja 3411 Stander

Euzema-balsam

gotovo pomaga Zdravi se z Euzemo brez motenja pokusa. Zavrov. s pat. št. 141.365. Cena 5 kron. Pušica za poskušnjo 3 krona. Pristen le iz Roth-ove lekarnarje Kambere D 35, bav. Allgäu.

Stevilna zahvalna pisma ozdravljenih, posebno takih, ki so vporabljali leta vsa mogoča mazila brezuspešno.

Tovarniški dimniki, zazidavanja koflov Alphons Custodis Dunaj XII/2

Mesto K 12 le K 5.

Elegantni moški ali ženski čevlji na zadnje iz pravga usnja, podobni so sliki, izdelani po največji fascini, z dobro podkovanimi, močnimi podplatmi, v vsaki poljubni velikosti, z jamčeno trpežnostjo, za vsak par le K 5.— proti povzetju od tvrdke SCHÄCHTER LEOPOLD, DUNAJ XVI.8, Lerchenfeldgasse 15. Nihak rizično! Zamena ali denar nazaj! 2860

Samo naravnost od tvorn. razpošiljalnice „SUDETIA“ Jägerndorf št. 42, avstr. Sloz. naročite blago za moške in ženske obleke kakor šlezjsko laneno blago izvrstne kakovosti po najnižjih tvorniških cenah. Ostanke po čudovito nizkih cenah! Zahtečajte vzorce! Krasne sezonske novosti.

Izjava. Podpisani izjavljam, da so vse žaljive besede, ki sem jih govoril zoper Mar. Brinjšek od Sv. Gregorja 13, brez vsake podlage. Sv. Gregor, 22. sept. 1913. Matija Levstek. 2916

Razpisuje se služba

2820

organista in cerkvenika

v Ajdovcu pri Žužemberku. Nastop s 1. oktobrom. Pojasnila daje tamošnji župni urad.

Pozor mizarji!

Proda se v Cerknici na Notranjskem iz proste roke pod ugodnimi pogoji

bivše Homčevo posestvo

obstoječe iz hiše št. 272 in 2 njiv. V hiši je prostorna mizarska delavnica, nadalje parni stroj in razni drugi stroji in orodja za mizarstvo. Pojasnila daje: Anton Meden, Begunje pri Cerknici. 2910

Hiša

z lepim sadnim vrtom oddaljena 7 minut od župne cerkve na Lučinah nad Škofjoklo, pri novi, okrajni cesti na lepem prostoru, priprava posebno za trgovino s čipkami in za vsako obrt, se proda po zmerni ceni. Več pove Andrej Nartnik, Brabovnica 16. pošta Gorjansko pri Škofjoklo. 2925

Iz malega gospodarskega

katekizma. Ne nalagaj sebi in

svoji dekli več opravila kot ga je potreba za lepo in pazorno gospodarstvo. Ne zapravljaj. Pazi na to, da bodo vse fedi, ki jih daješ svojim, snažne, redilne in lepe oblike. Zato pa uporabljaj za pecivo vedno kemično čisti, izvrstni dr. Oetker-jev pecilni prašek. Z njim prihraniš delavne moči, denar in čas. Z njim skuhaš in spečeš slastno in redilno. 2900

Dobro kupi

vsaka gospodinja, ki dobiva perilno platneno in bombažno blago pri moji starostnem, tvrdki.

Brezplačno prejmete mojo vzorčno zbirko: platna, gradla, inleta, šifona, platna za rjuhe, posteljnih preprog, brisač, barhenta, flanele itd. Za dom-in za opremo nevest. Pišite, prosim, ponjo. 2808

40 m ostankov, lepo sortiranih, po 3-12 metrov blaga za obleke, posteljnine, bele tkanine, po povzetju, ne itd. franko za samo K 18.— Vzorec od ostankov ne pošiljam. Zamena je dovoljena.

Jan Škoda, tkalnica

Roth-Mostevec 16, Mrkonoski, Češko